

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA – 410.008.04.2016
P/16/045

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/045 – Ochrona jakości wód ujmowanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	Magdalena Śleziak, młodszy inspektor kontroli państwowej Upoważnienie do kontroli nr LKA/52/2016 z dnia 24 maja 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Żywcu ¹ , ul. Krasieńskiego 3, 34-300 Żywiec
Kierownik jednostki kontrolowanej	Małgorzata Bednarczyk – Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny ² (dowód: akta kontroli str. 3-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia³ pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Formułując ocenę pozytywną NIK uwzględniła, że *PPIS*:

- prawidłowo realizował, na terenie objętym jego nadzorem, obowiązki związane ze sprawowaniem zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ujęć wody przeznaczonej do spożycia i wyznaczonych dla nich stref ochronnych;
- uzgadniał z przedsiębiorstwami realizującymi zbiorowe zaopatrzenie w wodę ludności harmonogramy i miejsca pobrania próbek wody do badań jej jakości w ramach kontroli wewnętrznej;
- każdorazowo, po stwierdzeniu pogorszenia parametrów wody dostarczanej do sieci wodociagowych nakazywał podjęcie działań naprawczych oraz wyznaczał termin ich wykonania;
- rzetelnie wypełniał obowiązki w zakresie wydawania okresowych ocen jakości wody;
- umożliwiał uzyskanie przez konsumentów informacji o jakości wody przeznaczonej do spożycia, która dostarczana była mieszkańcom powiatu żywieckiego.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na tym, że *PPIS*:

- pomijał ujęcia wody podziemnej w harmonogramach badania jakości wody realizowanych przez przedsiębiorców w ramach kontroli wewnętrznej oraz przez *PSSE* w ramach monitoringu kontrolnego i przeglądowego;
- nie podejmował w badanym okresie skutecznych działań w zakresie pozyskiwania od przedsiębiorców zaopatrujących mieszkańców powiatu w wodę, wyników - realizowanych zgodnie z uzgodnionymi z *PPIS* harmonogramami - badań jakości wody wykonywanych w ramach kontroli wewnętrznej, co stanowiło naruszenie § 12 ust. 7 pkt 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi⁴;

¹ Zwanej dalej „*PSSE*”.

² Zwany dalej „*PPIS*”.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

⁴ Dz.U. Nr 61, poz. 417 ze zm., zwane dalej „*zwps2007*”. Rozporządzenie straciło moc 28 listopada 2015 r.

- w trzech przypadkach - ograniczając się do nakazania podjęcie działań naprawczych i wskazania terminu ich realizacji - nie nakazał unieruchomienia wodociągów zaopatrujących mieszkańców w wodę, mimo że w sporządzonych przez siebie sprawozdaniach z badania jakości wody uznał, że woda nie nadaje się do spożycia przez ludzi, co stanowiło naruszenie § 14 ust. 4 *iwps2007*;
- nie przekazał właściwym organom samorządowym obszarowej oceny jakości wody za rok 2013, co było niezgodne z wymogami określonymi w § 17 ust. 5 *iwps2007*.

III. Opis stanu faktycznego

1. Stosowanie ograniczeń w użytkowaniu wód i powierzchni ziemi w związku z funkcjonowaniem ujęć wody przeznaczonej do spożycia

1.1 Sprawowanie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego dotyczącego ujęć wody i ich stref ochronnych.

1.1.1 Nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Żywcu objętych było w latach 2013-2016 (I kw.)⁵ 15 stref zaopatrzenia w wodę⁶. Każda strefa obejmowała obszar jednej gminy wchodzącej w skład powiatu żywieckiego oraz odrębnie miasto Żywiec.

(Dowód akta kontroli: str. 5)

Zgodnie z § 12 ust. 7 pkt. 3 lit. a *iwps2007*, a od 28 listopada 2015 r. w oparciu o § 16 ust. 2 pkt 5 lit. a rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi⁷, *PPIS* prowadził wykaz przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych. Wykaz ten prowadzony był w formie arkusza Excel i obejmował: za 2013 r. - 24, za 2014 r. - 23⁸, a za 2015 r. - 22⁹ przedsiębiorstwa. Stan na koniec I kwartału 2016 r. wynosił 22.

PPIS prowadził również wykaz urządzeń wodociągowych¹⁰ zbiorowego zaopatrzenia w wodę, a ich liczba w 2013 r. wynosiła 102¹¹, w 2014 r. - 102¹², w 2015 r. - 112¹³ i 114¹⁴ na dzień 31 marca 2016 r.

(Dowód akta kontroli: str. 6-40, 439)

PPIS prowadził wykaz miejsc pobierania próbek wody objętych monitoringiem jakości wody¹⁵. Obejmował on w 2013 r. 163 punkty poboru próbek wody wodociągów zbiorowego zaopatrzenia, w 2014 r. - 174, w 2015 r. - 175, a 191 na dzień 31 marca 2016 r.

(Dowód akta kontroli: str. 41-69)

Podział wodociągów będących pod nadzorem *PPIS*, ze względu na pochodzenie dostarczanej wody i ich wydajność w okresie objętym kontrolą przedstawiał się następująco:

⁵ Okres objęty kontrolą.

⁶ Gmina Czernichów, Gmina Gilowice, Gmina Jeleśnia, Gmina Koszarawa, Gmina Lipowa, Gmina Łodygowice, Gmina Łękawica, Gmina Miłówka, Gmina Rajcza, Gmina Radziechowy - Wieprz, Gminna Świnna, Gmina Ślemień, Gmina Ujszoły, Gmina Węgierska Górka.

⁷ Dz.U. z 2015 r., poz. 1989, zwane dalej „*iwps2015*”.

⁸ W ewidencji *PPIS* w Żywcu w 2014 r. - 23. Likwidacji uległ 1 podmiot tj. Zakład Drogowych Przejść Granicznych, który był zarządcą Wodociągu Zwardoń. Wodociąg ten przekazany jest pod nadzór Urzędu Gminy Rajcza ZUK.

⁹ W 2015 r. w ewidencji *PPIS* - 22 podmioty. Podmiot Grupa Żywiec S.A. Browar w Żywcu, przestał dostarczać wodę w ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Produkuje wodę tylko dla potrzeb własnych zakładu.

¹⁰ Zgodnie z § 12 ust. 7 pkt 3 lit. b *iwps2007* i § 16 ust. 2 pkt 5 lit. c *iwps2015*.

¹¹ W 2013 r. wykaz obejmował 18 ujęć wody powierzchniowej, 15 ujęć wód głębinowych, 38 zbiorników wody i 31 stacji uzdatniania wody.

¹² W 2014 r. wykaz obejmował 19 ujęć wody powierzchniowej, 15 ujęć wód głębinowych, 37 zbiorników wody i 32 stacje uzdatniania wody.

¹³ W 2015 r. wykaz obejmował 19 ujęć wody powierzchniowej, 16 ujęć wód głębinowych, 42 zbiorniki wody i 35 stacji uzdatniania wody.

¹⁴ Na dzień 31 marca 2016 r. wykaz obejmował 20 ujęć wody powierzchniowej, 15 ujęć wód głębinowych, 46 zbiorników wody i 33 stacje uzdatniania wody.

¹⁵ Zgodnie z § 12 ust. 7 pkt 3 lit. c *iwps2007* i § 16 ust. 2 pkt 5 lit. d *iwps2015*.

Podział wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę ze wzgl. na pochodzenie wody		2013	2014	2015	31.03.2016
1	z ujęć wód podziemnych	11	12	11	11
2	z ujęć wód powierzchniowych	15	14	13	13
3	wody mieszane	2	2	3	3

Podział wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę ze wzgl. na ilość dostarczanej wody [w m ³ /24 h]		2013	2014	2015	31.03.2016
1	≤100	16	15	14	14
2	>101≤1.000	11	12	12	12
3	>1.001≤10.000	1	1	1	1
4	powyżej 10.000	0	0	0	0

(Dowód akta kontroli: str. 70-85,456-458)

Charakterystyka wodociągów		2013	2014	2015	31.03.2016
1	Ilość sieci wodociągowych	28	28	27	27
2	Łączna długość sieci wodociągowych [km]	1199	1204	1236	1236
3	Procentowy udział ludności korzystającej ze zbiorowego zaopatrzenia w wodę	53,9%	54,4%	56,3%	b.d. ¹⁶
4	Ilość przedsiębiorstw (w tym spółek wodnych) zaopatrujących mieszkańców w powiatu w wodę	24	23	22	22

(Dowód akta kontroli: str. 73-90)

Na obszarze powiatu żywieckiego nie było studni publicznych objętych nadzorem *PPIS*.

(Dowód akta kontroli: str. 86-90)

PPIS nie prowadził wykazu indywidualnych (prywatnych) studni, które służą do zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz nie posiadał wiedzy, ile ich znajduje się na terenie powiatu żywieckiego. Biorąc jednak pod uwagę zawarte powyżej dane na temat procentowego udziału ludności korzystającej z wodociągów, należy uznać, że na terenie powiatu żywieckiego z wody dostarczanej z indywidualnych (prywatnych) ujęć wody w 2013 r. korzystało 46,1% ludności, w 2014 r. - 45,6%, a w roku 2015 - 43,7%.

(Dowód akta kontroli: str. 86-90)

1.1.2 *PSSE* dysponowała kopiami pozwoleń wodno-prawnych jakie zostały wydane dla wszystkich nadzorowanych wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Zgromadzona dokumentacja obejmowała zarówno pozwolenia aktualnych (obowiązujące), jak i te, których ważność wygasa. Wg posiadanej przez *PSSE* dokumentacji, na dzień 20 czerwca 2016 r. cztery ujęcia:

1. ujęcie na rzece Koszarawa¹⁷ należące do Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Żywcu¹⁸;
2. ujęcie wodociągu dla Browaru „Żywiec” na potoku Leśnianka¹⁹;

¹⁶ Dane na temat ilości mieszkańców powiatu korzystających z sieci wodociągowych *PPIS* pozyskiwał na koniec każdego roku.

¹⁷ Strefa ochrony bezpośredniej ustanowiona decyzją Starosty Żywieckiego nr WOŚ.6341.4.8.2014 z 27 kwietnia 2015 r.;

¹⁸ Zwane dalej „*MPWiK*”.

3. ujęcie dla wodociągu Rajcza- Studnia S_kR-1²⁰;
4. ujęcie wodociągu Łodygowice – potoku Kalonka²¹

posiadały ustanowioną strefę ochrony bezpośredniej. Ujęcie na rzece Koszarawie posiadało także strefę ochrony pośredniej ustanowioną rozporządzeniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej²² w Krakowie z dnia 27 grudnia 2012 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej dla ujęcia wody powierzchniowej z rzeki Koszarawy dla aglomeracji żywieckiej na potrzeby Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Żywcu²³.

Z dniem 31 grudnia 2012 r. dla trzech ujęć: (ujęcie na potoku Kocierzanka na potrzeby wodociągu Łękawica; ujęcie na lewym dopływie potoku Roztoka na potrzeby wodociągu Czernichów nr 2; ujęcie na potoku Romanka na potrzeby wodociągu Węgierska Górka) wygasły strefy ochrony bezpośredniej i pośredniej.

(Dowód akta kontroli: str. 103-110, 439)

1.2 Udział PPIs w postępowaniach administracyjnych związanych z ochroną ujęć wody

W okresie objętym kontrolą PPIs - na podstawie art. 53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko²⁴ - wydał jedną, pozytywną, opinię do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego²⁵. Opinia ta²⁶ dotyczyła strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla zmiany w MPZP gminy Lipowa wraz z prognozą. Stwierdzono w niej, że nie ma konieczności przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, ze względu na wprowadzenie w tekście planu wyłącznie zmian nie mających wpływu na wymagania higieniczne i zdrowotne. Zmiany te dotyczyły zagospodarowania pojedynczego terenu obsługi infrastruktury technicznej Li-12W na którym zlokalizowane są zbiorniki wody oraz urządzenia doprowadzające i rozprowadzające wodę w celu zaopatrzenia ludności.

(Dowód akta kontroli: str. 88-102)

PPIS wydał także - na podstawie art.54 *uuioś* - jedną pozytywną opinię²⁷ do projektu zmian MPZP Miasta Żywiec wraz z prognozą. W opinii tej wskazano na potrzebę zapewnienia, w związku z ujęciem wody oraz jego strefą ochronną, wymaganej jakości wody przeznaczonej do spożycia, w tym wprowadzono ograniczenia w użytkowaniu wód i powierzchni ziemi wynikające z warunków ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody.

W przedłożonej prognozie oddziaływania na środowisko zmiany MPZP Miasta Żywca wskazano na konieczność uwzględnienia w granicach administracyjnych miasta następujących ograniczeń i zakazów:

- w południowo-wschodniej części miasta, wyznaczono strefę ochrony ujęć wody (SOP), w zasięgu której ustalono zakaz lokalizacji obiektów hodowlanych opartych na systemie chowu bezściółkowego oraz zakaz wprowadzania ścieków do wód powierzchniowych;
- nakaz odprowadzania ścieków do kanalizacji sanitarnej lub w przypadku jej braku możliwość stosowania przydomowych oczyszczalni ścieków lub zbiorników bezodpływowych;

¹⁹ Strefa ochrony bezpośredniej ustanowiona decyzją Starosty Żywieckiego nr WOS.6341.13.2012 z 17 lutego 2013 r. (od marca 2015 r. wodociąg ten nie zaopatruje ludności w wodę).

²⁰ Strefa ochrony bezpośredniej ustanowiona decyzją Starosty Żywieckiego nr BOZN –gw-6223/10/03 z 11 grudnia 2010 r.;

²¹ Strefa ochrony bezpośredniej ustanowiona decyzją Starosty Żywieckiego nr WOS.6341.02.2011 z 4 maja 2011 r.

²² Zwanego dalej „Dyrektorem RZGW”.

²³ Dz. Urz. Województwa Śląskiego z 2012 r., poz. 6061.

²⁴ Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm., zwana dalej „*uuioś*”.

²⁵ Zwany dalej „MPZP”.

²⁶ Opinia sanitarna z dnia 28 marca 2014 r. znak: NS/NZ/522-4/14.

²⁷ Opinia sanitarna z dnia 29 kwietnia 2013 r. znak NS/NZ/522-6/2080/13.

- nakaz odprowadzania wód opadowych do kanalizacji deszczowej lub, w przypadku jej braku, możliwość stosowania alternatywnych systemów zbierających wody opadowe;
- zakaz odprowadzania nieoczyszczonych ścieków do wód i ziemi oraz odprowadzania ścieków do zbiorników wodnych;
- nakaz realizacji systemów kanalizacji sanitarnej, z możliwością wykorzystania alternatywnych systemów do czasu realizacji dla terenów w zasięgu strefy ochronnej zbiornika wód podziemnych, co zagwarantuje ograniczenie możliwości skażenia wód;
- nakaz ujmowania całości wód opadowych z utwardzonych dróg, placów manewrowych, postojowych i magazynowo - składowych oraz odprowadzania ich poprzez separatory w terenach zabudowy przemysłowej, składów i magazynów.

(Dowód akta kontroli: str. 88-102, 420-435)

W analizowanym okresie nie było przypadków wydania negatywnych opinii w związku z potrzebą zapewnienia odpowiedniej jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.

(Dowód akta kontroli: str. 88-102)

W badanym okresie PPIS wydał trzy opinie na podstawie art. 77 ust. 1 pkt. 2 *uuioś*:

- 1) Opinię z dnia 15 stycznia 2013 r.²⁸ stwierdzającą brak konieczności sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko dla inwestycji pn. „Budowa ujęcia wody stacji uzdatniania oraz rurociągów grawitacyjnych wody surowej łączących ujęcie z istniejącymi zbiornikami wody w Lipowej”.
- 2) Opinię z dnia 20 marca 2013 r.²⁹ w sprawie konieczności sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko inwestycji pn. „Budowa małej elektrowni wodnej przy jazie na rzece Koszarawa w km+350 w miejscowości Świnna na dz. 374, 332 i 372”.
- 3) Opinię z dnia 16 listopada 2015 r.³⁰ w sprawie konieczności sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko inwestycji pn. „Budowa małej elektrowni wodnej ELKA II o mocy 120 kW przy istniejącym jazie stałym w km 4+350 na rzece Koszarawa w pobliżu miejscowości Świnna, Powiat Żywiecki”.

W związku z art. 71 ust 1 *uuoiś*, PPIS wydał jedną opinię dotyczącą postępowania w sprawie przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko, które może mieć wpływ na jakość wody pobieranej na ujęciu. Opinia ta, z dnia 24 marca 2016 r.³¹, odnosiła się do uwarunkowań środowiskowych w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych dla przedsięwzięcia pn. „Budowa małej elektrowni wodnej ELKA II o mocy 120 kW przy istniejącym jazie stałym w km 4+350 na rzece Koszarawa w pobliżu miejscowości Świnna, Powiat Żywiecki”. W opinii zostały określone warunki uwzględniające dodatkową ochronę istniejącego ujęcia wody na rzece Koszarawa.

(Dowód akta kontroli: str. 88-102)

W analizowanym okresie PPIS nie wydawał negatywnych opinii w związku z potrzebą ochrony ujęć wody w celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności.

(Dowód akta kontroli: str. 88-102)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

²⁸ Znak: NS/NZ/523-1/6/13.

²⁹ Znak: NS/NZ/523-5/1479/13.

³⁰ Znak: nr NS/NZ/523-38/15.

³¹ Znak: NS/NZ/524-1/2016.

2. Prowadzenie monitoringu jakości wody ujmowanej oraz podawanej do sieci wodociągowej i jego wyniki

2.1 Nadzorowanie i wykonywanie monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia

Na terenie objętym nadzorem PPIS rokrocznie wydawał decyzje zatwierdzające system jakości prowadzonych badań wody w laboratorium należącym do MPiWK³², które było jedynym tego typu laboratorium na terenie powiatu żywieckiego.

(Dowód akta kontroli: str. 178-186)

Zgodnie z § 4 rozporządzenia *iwps2007*, dla wszystkich przedsiębiorstw wodociągowych objętych nadzorem PPIS uzgadniał harmonogramy pobierania próbek wody do badań, w ramach prowadzonych przez nie kontroli wewnętrznej. W harmonogramach dla wodociągów ujmujących wodę powierzchniową uwzględniano: ujęcia powierzchniowe, stacje uzdatniania wody (woda wprowadzana do sieci) i instalacje wewnętrzne. Natomiast w harmonogramach opracowanych dla wodociągów ujmujących wody podziemne, nie uwzględniano poboru próbek wody z ujęć, przed jej uzdatnieniem. W tych wodociągach pobierano wodę na stacjach uzdatniania wody i w instalacji wewnętrznej u konsumenta.

Jak wyjaśniła Powiatowa Inspektor Sanitarna:

„PIS w Żywcu w latach 2013 do 31.03.2016 r. nie pobierała próbek wody do badań w punktach wyznaczonych w ujęciach wód podziemnych wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę, gdyż jakość wody w tych ujęciach od wielu lat nie spełnia wymagań jakości wód przeznaczonych do spożycia określonych w przepisach dla wody do spożycia. Woda z tych ujęć nadaje się do spożycia po uzdatnieniu, dlatego punkty kontroli jakości wody przeznaczonej do spożycia dla tych ujęć wyznaczono po uzdatnieniu.

Zgodnie z art. 12.1 Ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków Inspekcja Sanitarna dokonuje kontroli jakości „wody przeznaczonej do spożycia”. W art. 2 pkt 18a ww. ustawy określono, że „woda przeznaczona do spożycia przez ludzi” to woda „w stanie pierwotnym lub po uzdatnieniu niezależnie od jej pochodzenia”. W związku z powyższym uznano, że zanieczyszczona woda z ujęć podziemnych i powierzchniowych dopiero po uzdatnieniu powinna spełniać kryteria jakości wody do spożycia i podlegać monitoringowi w oparciu o przepisy Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. 2007 nr 61 poz. 417 z późn. zm.). Zgodnie z art. 156 ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 469 z późn. zm.) Inspekcja Sanitarna wykonuje kontrole stanu jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności oraz wody w kąpieliskach. W aktach wykonawczych do tej ustawy nie określono zasad, w jaki sposób i z jaką częstotliwością Inspekcja Sanitarna ma dokonywać oceny stanu wody ujmowanej z wód podziemnych.”

(Dowód akta kontroli: str.112 -113, 448-455)

2.2 Harmonogramy badań jakości wody przeznaczonej do spożycia

W ramach kontroli NIK przeanalizowano uzgodnione z PPIS harmonogramy badań jakości wody w ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorstw zbiorowego zaopatrzenia w wodę z następujących wodociągów:

1. Wodociąg Gilowice - harmonogram na 2013 r.

Właściciel wodociągu: Urząd Gminy w Gilowicach.

Wielkość produkcji wody - 356 m³/24 h.

Wymagana kategoria jakości wody z potoku „bez nazwy” - A1.

W uzgodnionym z PPIS harmonogramie zaplanowano 4 pobory próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorcy, 1 w ramach monitoringu przeglądowego, co było zgodne z wymaganiami określonymi w załączniku nr 6

³² Decyzja z 28 lutego 2013 r. znak NS/HK/432-29/893/13; Decyzja z 7 stycznia 2014 r. znak NS/HK/432-14/8106/13/14; Decyzja z dnia 17 grudnia 2014 r. znak NS/HK/4560-34/14; Decyzja z dnia 29 grudnia 2015 r. znak NS/HK/4567-36/15.

do *iwps2007*, oraz 1 badanie w zakresie wskaźników 1, 2, 3 określonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia³³, co było zgodne z wymaganiami określonymi w załączniku nr 2 do tego rozporządzenia.

W 2013 r. do *PSSE* wpłynęły wyniki badań zrealizowanych na podstawie zatwierdzonego przez *PPIS* harmonogramu poboru próbek i jej badań. Wynika z nich że przedsiębiorca w ramach kontroli wewnętrznej pobrał 4 próbki wody, 1 w ramach monitoringu przeglądowego oraz 1 w ramach badań kategorii wody.

Jakość wody wprowadzanej do sieci badana była w ramach kontroli wewnętrznej w zakresie określonym w załączniku nr 5 do *iwps 2007*, a badane próbki odpowiadały wymaganiom określonym w załączniku nr 1A Lp. 1, załączniku nr 3A Lp. 1 i 4 oraz załączniku 3B Lp.1, 2, 6, 8, 9 i 11 do *iwps2007*.

Badane wskaźniki jakości wody powierzchniowej w ujęciu wody nie odpowiadały parametrom dla jakości wody kategorii A1, określonym w załączniku nr 1 do *wpps*. W próbce³⁴ wody pobranej do badania dnia 8 października 2013 r. stwierdzono 57 NPL w 100 ml wody bakterii grupy coli (dla kategorii A1 dopuszczalna ilość to 50 NPL), w związku z czym wodę zaliczono do kategorii A2. Pozostałe badane parametry odpowiadały kategorii A1.

2. Wodociąg Milówka – harmonogram na 2014 r.

Właściciel wodociągu: Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Milówce

Wielkość produkcji wody - 100 m³/24 h

Liczba ludności – 1413 osoby

Wymagana kategoria jakości wody z potoku Bystra – A2.

W uzgodnionym z *PPIS* harmonogramie zaplanowano pobranie 5 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorcy, 1 w ramach monitoringu przeglądowego, co było zgodne z wymaganiami określonymi w załączniku nr 6 do *iwps2007*, oraz 1 badanie w zakresie wskaźników 1, 2 i 3 określonych w załączniku nr 1 do *wpps*, co było zgodne z wymaganiami określonymi w załączniku nr 2 do tego rozporządzenia.

W ciągu 2014 r. do *PSSE* wpłynęły wyniki badań 5 próbek w ramach kontroli wewnętrznej, 1 w ramach monitoringu przeglądowego oraz 1 w ramach badań kategorii wody, tj. zgodnie z harmonogramem.

Jakość wody wprowadzanej do sieci badana była w ramach kontroli wewnętrznej w zakresie określonym w załączniku nr 5 do *iwps 2007*, a badane próbki odpowiadały wymaganiom określonym w załączniku nr 1A Lp. 1, załączniku nr 3A Lp. 1 i 4 oraz załączniku 3B Lp.1, 2, 6, 8, 9 i 11 do *iwps2007*.

Badane wskaźniki jakości wody powierzchniowej w ujęciu wody odpowiadały parametrom określonym w załączniku nr 1 do *wpps* dla jakości wody kategorii A2.

3. Wodociąg sieciowy Międzybrodzie Żywieckie – harmonogram na 2015 r.

Właściciel wodociągu: Zakład Usługowo Produkcyjny „Isepnica”
w Międzybrodziu Bialskim

Wielkość produkcji wody - 316,9 m³/24 h.

Liczba ludności – 1100 osób.

Ujęcie wody podziemnej.

W uzgodnionym z *PPIS* harmonogramie zaplanowano pobranie przez przedsiębiorcę 4 próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej i 1 w ramach monitoringu przeglądowego, co było zgodne z wymaganiami określonymi w załączniku nr 6 do *iwps2007*.

³³ Dz. U. nr 204, poz. 1728, zwane dalej „*wpps*”.

³⁴ nr WL/851/2013.

W ciągu 2015 r. do PSSE wpłynęły wyniki badania 2 próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej oraz 1 w ramach monitoringu przeglądowego, co może wskazywać, że nie przeprowadzono wszystkich badań objętych harmonogramem.

Dostarczone do PSSE wyniki badań (3 szt.) wskazują, że jakość wody wprowadzanej do sieci badana była w zakresie określonym w załączniku nr 5 do *jwps 2007*, a badane próbki odpowiadały wymaganiom określonym w załączniku nr 1A Lp. 1, załączniku nr 3A Lp. 1 i 4 oraz załączniku 3B Lp.1, 2, 6, 8, 9 i 11 do *jwps2007*.

(Dowód akta kontroli: str.114-177)

2.3 Monitoring kontrolny i przeglądowy realizowany przez PPIS

PSSE pobierał próbki wody do badań z ujęć wody oraz miejsc wprowadzania wody do sieci wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę:

- w 2013 r w 18 miejscach zlokalizowanych na ujęciach wody powierzchniowej i 32 miejscach, w których woda była wprowadzana do sieci,
- w 2014 r w 18 miejscach zlokalizowanych na ujęciach wody powierzchniowej i 34 miejscach, w których woda była wprowadzana do sieci,
- w 2015 r w 16 miejscach zlokalizowanych na ujęciach wody powierzchniowej i 32 miejscach, w których woda była wprowadzana do sieci,
- w 2016 r. planowany pobór próbek wody w 17 miejscach zlokalizowanych na ujęciach wody powierzchniowej i 28 w miejscach, w których woda będzie wprowadzana do sieci.

W okresie objętym kontrolą PSSE nie pobierała próbek wody do badań z ujęć powierzchniowych i miejsc, w których woda wprowadzana jest do sieci.

W latach 2013, 2014 i 2015 określona przez PPIS w harmonogramach częstotliwość poboru próbek wody z ujęć i miejsc wprowadzania jej do sieci wynosiła:

- co najmniej 4 razy w roku w ramach monitoringu kontrolnego oraz 1 raz w ramach monitoringu przeglądowego dla wodociągów i ujęć o wydajności większej niż 100 m³/24 i mniejszej lub równej 1.000 m³/24 h,
- nie rzadziej niż 2 próbki na rok dla monitoringu kontrolnego i 1 próbkę na 2 lata dla monitoringu przeglądowego dla wodociągów i ujęć o wydajności mniejszej niż 100 m³/24 h

i była zgodna z wymaganiami określonymi w załączniku nr 6 do *jwps2007* i *jwps2015*.

W ramach kontroli NIK dokonano analizy opracowanych i zrealizowanych przez PPIS harmonogramów badań jakości wody dla dwóch wodociągów:

1. Wodociąg Łodygowice - harmonogram na 2015 r.

Wielkość produkcji wody - 570 m³/24 h.

Wymagana kategoria dla wody z potoku Bartoszowiec- A1.

Zaplanowano i wykonano jedno badanie wody powierzchniowej z ujęcia potok „Bartoszowiec”, co było zgodne z załącznikiem nr 2 *rozp. MŚ ws. wymagań*.

Zaplanowano i wykonano łącznie 6 analiz wody wprowadzanej do sieci i w sieci wodociągowej, w tym 5 w ramach monitoringu kontrolnego i 1 w ramach monitoringu przeglądowego, co odpowiadało wymaganiom określonym w załączniku nr 6 do *jwps2007*.

2. Wodociąg Raiczka- harmonogram na 2014 r.

Wielkość produkcji wody - 20 m³/24 h.

Ujęcie wody podziemnej.

Zaplanowano i wykonano 2 analizy wody, 1 w ramach monitoringu kontrolnego i 1 w ramach monitoringu przeglądowego, co było zgodne z wymaganiami określonymi w załączniku nr 6 do *jwps2007*.

(Dowód akta kontroli: str.187-251)

2.4 Wyniki monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

W latach 2013-2016 (I kw.) PPIS oznaczał kategorię jakości wód powierzchniowych pobieranych na ujęciach, a jej wyniki przedstawia poniższa tabela.

Kategoria	2013		2014		2015		31.03.2016	
	wg badań PPIS	wg badań przeds.	wg badań PPIS	wg badań przeds.	wg badań PPIS	wg badań przeds.	wg badań PPIS	wg badań przeds.
A1	3	1	6	2	4	1	nie wykonyw.	0
A2	13	10	12	11	14	13	nie wykonyw.	1
A3	2	2	0	1	0	1	nie wykonyw.	0

W okresie od 1 stycznia 2013 r. do 31 marca 2016 r. PPIS stwierdził przekroczenia dopuszczalnych parametrów wody w miejscach wprowadzania do sieci wodociągowej w 5 próbkach pobranych do badania w ramach kontroli wewnętrznej przez przedsiębiorstwa wodociągowe oraz w 14 próbkach na podstawie badań wykonanych przez PPIS. Przekroczenia w próbkach wody pobranych przez PPIS dotyczyły barwy, mętności, smaku, zapachu oraz zawartości żelaza, manganu, bakterii grupy coli, Escherichia coli i Clostridium Perfringens. Natomiast w próbkach wody pobranych przez przedsiębiorstwa wodociągowe przekroczenia norm dotyczyły barwy i mętności. O wszystkich - stwierdzonych przez PPIS - przekroczeniach dopuszczalnych dla wody parametrów informowano właściwe organy gminy.

(Dowód akta kontroli: str. 261-263, 443-447)

W tym samym okresie PPIS stwierdził, w każdym kolejnym roku badanego okresu, przekroczenia dopuszczalnych parametrów jakości wody w trzech następujących sieciach wodociągowych:

1. Wodociąg Ślemień – zakwestionowano jakość wody w trzech próbkach pobranych z sieci wodociągowej:
 - a) próbka wody pobranej do badania w dniu 4 sierpnia 2014 r. posiadała zbyt wysoką mętność (wynik 1,9 NTU przy wymaganym 1);
 - b) w próbce wody pobranej do badania w dniu 2 lutego 2015 r. stwierdzono obecność w 100 ml wody 1 jtk bakterii Clostridium Perfringens łącznie ze sporami;
 - c) w próbce wody pobranej do badania w dniu 1 marca 2016 r. stwierdzono obecność 28 jtk bakterii grupy coli w 100 ml wody (wymagana 0 jtk) oraz 1 jtk Clostridium Perfringens łącznie ze sporami w 100 ml wody (wymagana 0 jtk).
2. Wodociąg Czernichów – zakwestionowano jakość wody w 4 próbkach pobranych z sieci wodociągowej:
 - a) w próbce wody pobranej do badania 3 grudnia 2013 r. stwierdzono wysoką mętność (12 NTU - norma 1);
 - b) w próbce wody pobranej do badania 24 września 2014 r. stwierdzono wysoką mętność (2,7 NTU – norma 1) oraz barwę z nieprawidłowymi zmianami;
 - c) w próbce wody pobranej do badania 10 lutego 2015 r. stwierdzono obecność 1 jtk bakterii Clostridium Perfringens łącznie ze sporami w 100 ml wody (norma - 0);
 - d) w próbce wody pobranej do badania 30 listopada 2015 r. stwierdzono obecność 3 jtk Clostridium Perfringens łącznie ze sporami w 100 ml wody (norma - 0).
3. Wodociąg Węgierska Górka zakwestionowano jakość wody w 4 próbkach pobranych z sieci wodociągowej:
 - a) w 2 próbkach wody pobranej do badania 19 listopada 2013 r. stwierdzono wysoką mętność (2,3 NTU i 2,4 NTU - norma 1);

- b) w próbce wody pobranej do badania 29 maja 2015 r. stwierdzono wysoką mętność (2,2 NTU – norma 1 NTU)
- c) w próbce wody pobranej do badania 1 czerwca 2015 r. stwierdzono wysoką mętność (3,8 NTU – norma 1 NTU) i nieakceptowalną barwę.

(Dowód akta kontroli: str. 264-266, 443-447)

2.5 Działania *PPIS* w celu poprawy jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

W całym badanym okresie *PPIS* nie stwierdził przypadku, że jakość wody powierzchniowej na ujęciach nie mieściła się w żadnej z trzech kategorii A1, A2 lub A3. Ujmowane dla potrzeb wodociągów wody poddawane są procesom uzdatniania.

(Dowód akta kontroli: str. 252)

We wszystkich 14 przypadkach, w których *PPIS* stwierdził przekroczenia dopuszczalnych parametrów jakości wody wprowadzanej do sieci wodociągowej zarządzane były działania naprawcze polegające na: przeglądzie systemu uzdatniania wody, płukaniu filtrów i sieci wodociągowej, płukaniu filtrów i czyszczeniu zbiornika wody uzdatnionej, przeglądzie systemu uzdatniania, przeglądzie systemu uzdatniania i dezynfekcji, przeglądzie systemu koagulacji i płukanie filtrów, przeglądzie systemu dezynfekcji wody, czyszczeniu i dezynfekcji zbiornika wody uzdatnionej lub przeglądzie systemu dezynfekcji.

W 5 przypadkach, w których w miejscach wprowadzania wody do sieci wodociągowej jakość wody została zakwestionowana na podstawie badań wykonanych przez przedsiębiorstwo wodociągowe w ramach kontroli wewnętrznej, działania podejmowane były przez zarządcę wodociągu, a informacje wystąpieniu przekroczeń *PPIS* otrzymywał po zakończeniu działań naprawczych, potwierdzonych pozytywnym wynikiem badania wody.

(Dowód akta kontroli: str. 267-269, 440-441)

PPIS nie stwierdzał przydatności wody do spożycia na warunkach przyznanego odstępowstwa.

(Dowód akta kontroli: str. 270)

W badanym okresie w 11 przypadkach *PPIS* stwierdził warunkową przydatność wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi i stosownie do treści § 14 ust. 1 pkt. 3 i ust. 2 i 3 *zwps2007* wskazał zakres, termin realizacji działań naprawczych oraz jaką wartość danego parametru dopuszcza warunkowa przydatność wody.

(Dowód akta kontroli: str. 271-272, 440-441)

W wypadku stwierdzenia warunkowej przydatności do spożycia lub braku przydatności wody do spożycia wody, *PPIS* informował o tym właściwego wójta lub burmistrza.

(Dowód akta kontroli: str. 267-269)

Po realizacji przez przedsiębiorstwa wodociągowe działań naprawczych, *PPIS* stwierdzał przydatność wody do spożycia na podstawie wyników ponownie przeprowadzonych badań własnych lub badań wykonanych przez przedsiębiorstwa wodociągowe w ramach kontroli wewnętrznej.

(Dowód akta kontroli: str. 267-269)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Najwyższa Izba Kontroli nie podziela stanowiska *PPIS*, zaprezentowanego na str. 7 nin. wystąpienia, w kwestii braku konieczności badań wody podziemnej pobranej na ujęciach. Należy bowiem zauważyć, że obowiązek pobierania próbek wody na ujęciach został jednoznacznie wskazany w § 9 ust. 1 pkt 1 lit. a *zwps2015* (a poprzednio w § 8 ust. 1 pkt 1 lit. a *zwps2007*) przy czym żaden przepis nie wskazuje, aby dokonywane to wyłącznie z ujęć powierzchniowych lub po jej uzdatnieniu. Tym samym, badania wody realizowane zarówno przez przedsiębiorców w ramach kontroli wewnętrznej, jak i przez *PSSE* w ramach monitoringu kontrolnego i przeglądowego powinny obejmować również badania jakości wody podziemnej wykorzystywanej do zaopatrzenia ludności.
2. Kontrolującym nie przedstawiono wyników badania wody powierzchniowej dokonywanych w ramach kontroli wewnętrznej realizowanych przez przedsiębiorstwa zaopatrzenia w wodę z następujących ujęć:

- z potoków: Romanka, Cięcinka, Czarny, Frydziowski i lewego dopływu potoku Roztoka za rok 2013;
- z potoków: Kocierzanka, Pierlaków, Bartoszowiec, lewego dopływu potoku Roztoka i z rzeki Soła za rok 2014;
- z potoków: Pierlaków, Bartoszowiec, lewy dopływ potoku Roztoka i z rzeki Soły za rok 2015.

W złożonych wyjaśnieniach Powiatowa Inspektor Sanitarna stwierdziła:

„PPIS w Żywcu w latach 2013, 2014 i 2015 nie pozyskiwał wyników badań wód powierzchniowych wykonanych w ramach kontroli wewnętrznej przez przedsiębiorstwa wodociągowe wskazanych w ww. piśmie, gdyż oceny jakości wody tych wód zgodnie z przepisami ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 469 z póź.zm.) oraz Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz.U. 2002 nr 204 poz. 1728) dokonywał na podstawie własnych badań, a próbki wody pobierał zgodnie z częstotliwością określoną ww. przepisach.

Pismem z dnia 20 stycznia 2015 r. znak NS/HK/4567-1/15 PPIS w Żywcu zobowiązał wszystkich producentów wody przeznaczonej do spożycia objętych nadzorem PPIS w Żywcu do przekazywania na bieżąco wyników badań wykonanych w ramach kontroli wewnętrznej (kopia pisma w załączeniu). Przedsiębiorstwa, które pomimo wezwania nadal nie przesyłały wyników kontroli wewnętrznej zostały wskazane w ocenie obszarowej skierowanej do wójtów Powiatu Żywieckiego i burmistrza Żywca.”

Wskazała również, że pouczone przedsiębiorstwa, że niedostosowanie się zawartych w ww. piśmie zaleceń „stanowi wykroczenie w rozumieniu art. 109 § 1 pkt 2 ustawy z 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń i podlega karze grzywny. W 2015 r. pouczyliśmy strony o konsekwencjach takich działań, a w 2016 r. będziemy nakładać mandaty.”

(Dowód akta kontroli: str.252, 448-455)

Najwyższa Izba Kontroli nie podziela przedstawionej przez PPIS argumentacji. Należy bowiem zauważyć, że do podstawowych obowiązków państwowego powiatowego inspektora sanitarnego należy nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia³⁵, a jednym z elementów systemu mającego zapewnić jej wysoką jakość jest nałożony na przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę, obowiązek jej badania w ramach kontroli wewnętrznej³⁶, w terminach określonych w harmonogramie uzgodnionym z powiatowym inspektorem sanitarnym³⁷. Wyniki tych badań, zgodnie § 4 pkt 7 *jwps2007*, przedsiębiorca miał obowiązek przechowywać i dostarczać na wniosek państwowego powiatowego inspektora sanitarnego. Jednocześnie, w § 12 ust. 7 pkt 4 *jwps2007* na państwowego powiatowego inspektora sanitarnego nałożono obowiązek pozyskiwania wyników tych badań od przedsiębiorców, w ramach prowadzonego monitoringu jakości wody.

Powyższe regulacje zdaniem NIK, jednoznacznie wskazują, że badania jakości wody wykonywane przez PPIS w ramach monitoringu kontrolnego i przeglądowego, nie są wystarczające z punktu widzenia prawidłowego wykonywania nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi i powinny być uzupełniane o wyniki badań kontrolnych wykonywanych przez przedsiębiorców. Pogląd ten potwierdzają obowiązujące od 28 listopada 2015 r. zmiany w tym zakresie, na mocy których na przedsiębiorców nałożony został obowiązek przekazywania państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu wyników badań jakości wody prowadzonych w ramach kontroli wewnętrznej w ciągu 7 dni roboczych od dnia sporządzenia sprawozdania z badań.

Z powyższego wynika, że działania PPIS - opisane w powyższych wyjaśnieniach - jakie zostały podjęte w związku z niedostarczeniem przez niektórych przedsiębiorców wyników badań jakości wody, były spóźnione i nieefektywne, z punktu widzenia rzetelnego

³⁵ Art. 12 ust. 1 *uzzw* i § 5 *jwps 2015*, a poprzednio § 4 *jwzg2007*.

³⁶ Art. 5 ust. 1a *uzzw*.

³⁷ Zgodnie z § 4 ust. 3 *jwps2007*, a obecnie § 6 pkt 2 *jwps2015*, badania te wraz z badaniami realizowanymi przez PPIS powinny być równomiernie rozłożone w czasie.

prowadzenia przez PPIS nadzoru nad jakością wody, a nie egzekwowanie ich otrzymania przez PPIS stanowiło naruszenie obowiązku określonego w § 14 ust. 7 pkt 4 jwps2007.

3. Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia fakt, że trzykrotnie w badanym okresie PPIS nie nakazał - na podstawie § 14 ust 4 jwps2007 - unieruchomienia wodociągu, pomimo tego że w ocenach jakości wody sporządzonych na podstawie wyników badań przeprowadzonych przez PSSE w ramach monitoringu kontrolnego stwierdził na podstawie § 14 ust. 1 pkt 4 jwps2007 brak przydatności do spożycia przez ludzi i ograniczył się jedynie do nakazania podjęcie działań naprawczych.

W złożonych w związku z tym wyjaśnieniach Powiatowa Inspektor Sanitarna stwierdziła:

„Wodociąg Jeleśnia Środek – w próbkę wody pobranej do badania na stacji uzdatniania wody w dniu 18.05.2015 r. stwierdzono 100 ml badanej wody obecność 43 jtk bakterii grupy coli – sprawozdanie z badań nr OL/LW-329/2015. Bakterie grupy coli występowały w badanej wodzie w znacznych ilościach, dlatego stwierdzono brak przydatności wody do spożycia. Ich obecność może wskazywać na nieprawidłowości w procesie uzdatniania wody. Brak bakterii *Escherichia coli* może wskazywać, że nie są one pochodzenia kałowego. W latach 2013 i 2014 jakość wody dostarczana przez ten wodociąg nie była kwestionowana. Biorąc powyższe pod uwagę oraz deklarację przewodniczącego Spółki, że zostaną podjęte działania naprawcze nie wydano decyzji o unieruchomieniu wodociągu.

Wodociąg Ślemień w próbkę wody pobranej do badania na stacji uzdatniania wody w dniu 7.07.2015 r. stwierdzono w 100 ml badanej wody obecność 10 jtk bakterii grupy coli – sprawozdanie z badań nr OL/LW-459/2015. Ich obecność może wskazywać na nieprawidłowości w procesie uzdatniania wody. Brak bakterii *Escherichia coli* może wskazywać, że nie są one pochodzenia kałowego. W latach 2013 i 2014 r jakość wody dostarczana przez ten wodociąg nie była kwestionowana ze względu na zanieczyszczenia mikrobiologiczne. Biorąc powyższe pod uwagę oraz deklarację Prezesa Zarządu Spółki, że zostaną podjęte działania naprawcze nie wydano decyzji o unieruchomieniu wodociągu.

Wodociąg Węgierska Górka – w próbkę wody pobranej do badania na stacji uzdatniania wody w dniu 12.01.2013 r. stwierdzono w 100 ml badanej wody obecność 2 jtk bakterii grupy coli, 2 jtk *Escherichia coli* i 1 jtk *Clostridium perfringens* – sprawozdanie z badań nr OL/LW-12/2013. Bakterie występowały w nieznacznych ilościach. Stan techniczny urządzeń do uzdatniania wody oraz fachowa obsługa umożliwił podjęcie szybkich działań w celu poprawy skuteczności uzdatniania wody. Dlatego nie wydano decyzji o unieruchomieniu wodociągu.”

(Dowód akta kontroli: str. 271-306, 448-455)

Zdaniem NIK, powyższe wyjaśnienia - ze względu na jednoznaczny zapis § 14 ust. 4 jwps2007 - nie zasługują na uwzględnienie.

(Dowód akta kontroli: str. 267-269)

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, ocenia działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Ocena cząstkowa

3. **Wykonywanie obowiązków informacyjnych dotyczących wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi³⁸.**

Zgodnie z § 16 ust. 1 jwps2007, a od 28 listopada 2015 r. zgodnie z § 19 ust. 1 jwps2015, PPIS wydawał okresowe oceny jakości wody. Do dnia 28 listopada 2015 r. do każdego sprawozdania z badań wykonanego przez PPIS była wydawana okresowa ocena jakości wody. Od 2016 r. oceny okresowe wydawane są do sprawozdania, w wypadku stwierdzenia przekroczenia dopuszczalnych parametrów wody zarówno w przypadku badań próbek wody pobranych przez PPIS, jak i pobranych w ramach kontroli wewnętrznej. Na podstawie sprawozdań z badań, w których nie stwierdzono przekroczeń, wydawane są oceny okresowe w zależności od ilości pobieranych próbek wody w miesiącu, tj. zgodnie z § 19

³⁸ Analizy ocen okresowych na podstawie próby losowej 20 ocen okresowych za okres od 1 stycznia 2013 r. do 31 marca 2016 r.

ust. 1 *jwps2015*. Częstotliwość wydawania przez *PPIS* okresowych ocen jakości wody była zgodna z § 16 ust. 4 *jwps2007*, a od 28 listopada 2015 r. zgodnie z § 19 ust. 1 *jwps2015*.

(Dowód akta kontroli: str. 307-328,442)

Okresowe oceny jakości wody zawierały informacje dotyczące spełnienia przez nią wymagań określonych w załącznikach nr 1-4 do *jwps2007* i *jwps2015* oraz informacje konieczne do podjęcia przez wójta lub burmistrza działań mających na celu zaopatrzenie konsumentów w wodę o właściwej jakości.

(Dowód akta kontroli: str. 309-328)

Analiza losowo wybranych 20 ocen okresowych wydanych przez *PPIS* w okresie objętym kontrolą wykazała były one tożsame z sprawozdaniami z badań jakości wody.

(Dowód akta kontroli: str. 329-330)

Na podstawie okresowych ocen jakości wody *PPIS* sporządzał w analizowanym okresie obszarowe oceny jakości wody oraz szacował ryzyka zdrowotnego konsumentów zgodnie z § 17 ust. 1 *jwps2007*, a od 28 listopada 2015 r. zgodnie z § 20 ust. 1 *jwps2015*. Oceny obszarowe wydawane były raz na rok. Ocena za 2013 r. wydana została 17 lutego 2014 r., za 2014 r. - 11 lutego 2015 r., a za 2015 r. - 13 kwietnia 2016 r.

W ocenach obszarowych zawarty był wykaz producentów wody zaopatrujących ludność oraz informacje o których mowa w § 17 ust. 2 *jwps2007*, a od 28 listopada 2015 r. w § 20 ust. 2 *jwps2015*.

(Dowód akta kontroli: str. 331-418, 437)

Jak wynika z przedstawionej dokumentacji, w kontrolowanym okresie obszarowe oceny jakości wody oraz szacowania ryzyka zdrowotnego nie zawsze były przekazywane przez *PPIS* do wiadomości właściwych wójtów i burmistrzów, tj. zgodnie z wymogami określonymi w § 17 ust. 5 *jwps2007*. Stwierdzono bowiem, że *PPIS* nie dysponuje dokumentami potwierdzającymi przekazanie ocen obszarowych za rok 2013 r. właściwym wójtom, burmistrzowi i Staroście Powiatu Żywieckiego, a Powiatowa Inspektor Sanitarna nie była w stanie wyjaśnić, co było przyczyną nie przekazania oceny obszarowej za 2013 r. właściwym organom samorządowym. Ocena za 2014 r. przekazana została 11 lutego 2015 r.³⁹, a za 2015 r. - 13 kwietnia 2016 r.⁴⁰. Oceny za lata 2014 i 2015 były przekazywane bezpośrednio po sporządzeniu.

(Dowód akta kontroli: str. 331-418,419)

Opracowane przez *PPIS* informacje dotyczące jakości wody przeznaczonej do spożycia były zamieszczane na portalu www.higienawody.wsse.katowice.pl. W badanym okresie nie wpłynęły do *PPIS* wnioski o udostępnienie informacji o jakości wody przeznaczonej do spożycia dostarczanej przez wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

(Dowód akta kontroli: str. 436)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

NIK negatywnie ocenia fakt, nie przekazania przez *PPIS* do właściwych organów samorządu terytorialnego obszarowej oceny jakości wody oraz szacowania ryzyka zdrowotnego za rok 2013, co stanowiło naruszenie § 17 ust. 5 *jwps2007*.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, ocenia działalność jednostki kontrolowanej w badanym obszarze.

³⁹ Znak: NS/HK/0225-6/15 l.dz. 855.

⁴⁰ Znak: NS/HK/4562-19/2016 l.dz. 3645.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴¹, wnosi o:

1. **Ujmowanie ujęć wody podziemnej w harmonogramach badań jakości wody realizowanych przez przedsiębiorców w ramach kontroli wewnętrznej oraz badań realizowanych przez PSSE.**
2. **Każdorazowe wydawanie decyzji o unieruchomieniu wodociągu, w przypadkach stwierdzenia - na podstawie § 14 ust. 1 pkt 4 *fwps 2015* - braku przydatności wody do spożycia.**

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 4 lipca 2016 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

**Kontroler nadzorujący
Tomasz Kaczyński
Doradca techniczny**

.....

⁴¹ Dz.U. z 2015 r., poz. 1096 ze zm.